

Vlaamse Juristenvereniging

Deze bijdrage werd door de Vlaamse Juristenvereniging geselecteerd en valt buiten de redactionele verantwoordelijkheid van het Rechtskundig Weekblad

Over rechtstaal en begrijpelijkheid

Taal en recht, het zijn twee innig met elkaar verstrengelde begrippen. Het is niet voor niets dat David Mellinkoff zich in 1963 in zijn boek *Language of the Law* het volgende liet ontvallen: «Law is a profession of words».

Meer zelfs, afgaande op wat Michael Pye in zijn boek *Aan de rand van de wereld – Hoe de Noordzee ons vormde* schrijft, mag worden aangenomen dat door de ontwikkeling van een specifieke (juridische) taal in de vroege middeleeuwen de rechtswetenschap is ontstaan, wat samen viel met de herontdekking van het Romeinse recht. Er werd een nieuwe manier van denken geïntroduceerd, een juridische manier van denken, en daarbij hoorde ook een specifiek taalgebruik. Deze evolutie en de ontwikkeling van een eigen taal lagen aan de grondslag van het ontstaan van de typische juridische beroepen, zoals magistraat of advocaat. Kortom, het ontstaan van de rechtswetenschap had de ontwikkeling van een eigen taal, een rechtstaal tot gevolg. Hiermee werd beklemtoond dat het juridische denken en werken voer was voor specialisten en dat anderen zich hiermee niet zomaar onledig konden houden.

Ondertussen zijn we een slordige achthonderd jaar verder en leven we in een totaal andere samenleving dan in de feodale «donkere» middeleeuwen. In onze huidige samenleving zijn democratie en inspraak belangrijke principes en waarden. Er wordt gewerkt met een volksvertegenwoordiging, er zijn in ons land zelfs gemeentelijke referenda evenals de mogelijkheid om te worden gehoord door het Vlaamse Parlement, wanneer kan worden aangetoond dat een punt een voldoende maatschappelijk draagvlak heeft. Sommigen pleiten er zelfs voor om de democratie nog verder uit te bouwen door een verhoogde inspraak van de burger (zie onder meer het

project G-1000 en David Van Reybrouck, *Tegen Verkiezingen*). Daarenboven heeft het onderwijs onmiskenbaar een hoge vlucht genomen.

Kortom, onze maatschappij lijkt te kunnen worden aangeduid als een maatschappij met mondige en goed opgeleide burgers. Een maatschappij die grondig verschilt van de maatschappij zoals die achthonderd jaar geleden bestond. Maar betekent dit ook dat het recht en meer in het bijzonder de begrijpelijkheid van het recht op eenzelfde wijze is geëvolueerd als onze maatschappij?

Wanneer wordt afgegaan op de metingen neergelegd in de meest recente justitiebarometer van de Hoge Raad voor de Justitie (2014), dan lijkt het antwoord veeleer negatief te zijn: 61% van de ondervraagden vond de rechtstaal op zijn minst niet voldoende duidelijk. In Frankrijk klaagt zelfs 80% van de ondervraagden over de begrijpelijkheid van het juridisch taalgebruik.

Er zijn in het nabije verleden weliswaar een aantal verspreide initiatieven geweest die zich toespitsten op een meer toegankelijke taal in juridische aangelegenheden. Ook op de universiteiten werden in de laatste decennia cursussen georganiseerd die inspeelden op dit probleem, maar uit de justitiebarometer blijkt dat de resultaten van al deze inspanningen tot op heden eerder beperkt zijn gebleven.

De *Vlaamse Juristenvereniging* bekommert zich reeds langer over de juridische geletterdheid en over de begrijpelijkheid van de rechtstaal. Om die reden heeft de *Vlaamse Juristenvereniging* samen met de rechtsfaculteit van de KU Leuven, campus Brussel, het initiatief genomen om een hele dag te wijden aan begrijpelijke rechtstaal. Voor de organisatie van dit colloquium werd samengewerkt met de gerechtsdeurwaarders (SAMTES), de advocatuur (OVV), Febelfin, een delegatie van de overheidsjuristen en diverse deskundigen.

Het is de bedoeling om met dit colloquium vooral praktisch in te spelen op het probleem van de begrijpelijkheid van de rechtstaal door verschillende debatten, lezingen en workshops te organiseren waarin wordt ingezoomd op praktische problemen in verschillende niches van de juristenpraktijk. Zo worden niet alleen workshops georganiseerd met betrekking tot juridische procesakten, maar wordt er ook aandacht besteed aan de professionele communicatie ten aanzien van professionelen en niet-professionelen. Ook de juridische communicatie naar anderstaligen en het schrijven van persberichten en regelgeving komen aan bod.

De deelnemers aan dit colloquium zullen, via een speciaal e-mailadres, stukjes tekst waarmee zij qua begrijpelijkheid in hun praktijk worstelen, kunnen voorleggen aan specialisten die deze stukjes tekst aan bod zullen laten komen in de workshops. Op die manier wordt gestreefd naar een optimale interactie met de deelnemers.

Een schare van eminente academici en practici hebben reeds toegezegd om aan dit project mee te werken: Karl Hendrickx, Jan Hautekiet, Karen Deschamps, An De Moor, Gonnie Put, Patrick Vits, Bart Willocx, Hélène Casman, Mark Van Borgaert, ...

In de loop van de komende weken zal een folder met het hele programma worden verspreid.

Hopelijk kan dit initiatief de aanzet geven tot andere initiatieven, niet alleen wat betreft begrijpelijke rechtstaal, maar ook wat betreft de juridische geletterdheid.

Raf Van Ransbeeck en Bert Keirsbilck

Het colloquium vindt plaats op vrijdag 20 mei 2016 in de gebouwen van de Brusselse campus van de KU Leuven aan de Stormstraat in Brussel. Meer informatie is te vinden op www.vjv.be.